

УДК 821.162.1:004

Юлія Васейко

ORCID: 0000-0001-5227-1097

Олена Бай

ORCID: 0000-0002-3455-7611

ПОЛОНІСТИЧНІ ОБРІЇ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЛІТЕРАТУРИ В ЦИФРОВОМУ ФОРМАТІ «ПОЛОНІСТИЧНОГО БЮЛЕТЕНЯ»

***Анотація.** Процес діджиталізації художніх текстів, наукових філологічних надбань у польській літературі відіграє значну культурологічну та освітню роль, що виразно зазначено у діяльності «Полоністичного бюлетеня», літературознавчі матеріали якого стали предметом дослідження у цій публікації. Цифровий центр гуманістики Інституту літературних досліджень ПАН відображає основні наукові тенденції розвитку сучасного польського літературознавства, полоністики та компаративних студій, які варто використати на різних етапах вивчення польської мови як іноземної.*

***Ключові слова:** полоністика, діджиталізація, польська література, цифрова гуманістика, компаративістика.*

***Інформація про авторів:** Васейко Юлія Святославівна, кандидат філологічних наук, доцент; кафедра полоністики і перекладу; факультет філології та журналістики; Волинський національний університет імені Лесі Українки; Бай Олена Сергіївна, кандидат філологічних наук, старший викладач; кафедра полоністики і перекладу; факультет філології та журналістики; Волинський національний університет імені Лесі Українки.*

***Електронна адреса:** vasejko.julia@vnu.edu.ua, bajolena@gmail.com*

Yuliia Vaseyko, Olena Bai

POLONISTIC HORIZONS THROUGH THE PRISM OF LITERATURE IN THE DIGITAL FORMAT OF THE “POLONISTIC BULLETIN”

***Abstract.** The process of digitization of literary texts and scientific philological heritage in Polish literature plays a significant cultural and educational role, which*

is clearly indicated in the activities of the “Polonistic Bulletin”. Literary materials of the electronic edition became the subject of research in this publication. The Digital Center for Humanities of the Institute of Literary Studies of the Academy of Sciences of the Russian Academy of Sciences reflects the main scientific trends in the development of modern Polish literary studies, Polonistics and comparative studies.

Center for Digital Humanities, which builds the structure of the newsletter, has several important aspects of development in this direction. First of all, this is the section “Articles and Interviews”, which includes modern articles on literary topics and archival materials, as well as interviews with writers, publishers, Polonists, literary experts.

In order to deepen literary competences in Polish language classes, the following methodological techniques should be used: formation of cultural and, in particular, literary tastes on the basis of materials learned in Polish language classes or proposed for learning; drawing parallels between several literatures on the Ukrainian-Polish cultural border; study of the Polish language in various styles and genres based on classical and modern literary examples; systematization of literary material thanks to the digitization of works from various historical periods of the development of Polish literature (textological competences); familiarization with examples of Polish literary criticism, dissemination of the terminological base of future professional philologists; comparison of Polish originals with their translated versions in order to develop translation competences; formation of personal qualities of students based on samples of Polish literature included in the program of learning Polish as a foreign language.

In the modern period of literature development, audio books, video materials, electronic textbooks and methodical developments, international projects, digital collections of poetic works, interactive methods of learning material, etc., play an important role. Thanks to the expanded database of the “Polonistic Bulletin”, this program can be successfully implemented in practice. The projects “Geopolonics - a virtual bridge between cultures” and “The female side of poetry, or through poems to language” deserve special attention, which includes the study of the works of Wisława Szymborska and other contemporary Polish women poets.

In the future, digital technologies will become the dominant direction of the development of Polonistics, both literary and linguistic. Therefore, the activity of the Bulletin is aimed at technological progress in the development of philological sciences, including Polonistics.

Key words: Polonistics, digitization, Polish literature, digital humanities, comparative studies.

Information about authors: *Yuliia Vasejko, Candidate of Philological Sciences, docent, Department of Polish Studies and Translation, Faculty of Philology and Journalism, Lesya Ukrainka Volyn National University; Olena Bai, Candidate of Philological Sciences, senior lecturer, Department of Polish Studies and Translation, Faculty of Philology and Journalism; Lesya Ukrainka Volyn National University.*

E-mail: *vasejko.julia@vnu.edu.ua, bajolena@gmail.com*

Wasejko J., Baj O.

POLONISTYCZNE HORYZONTY POPRZEZ PRYZMAT LITERATURY W FORMACIE CYFROWYM “BIULETYNA POLONISTYCZNEGO”

Abstrakt. *Proces digitalizacji dzieł literatury pięknej, naukowych osiągnięć filologicznych w literaturze polskiej odgrywa znaczną rolę kulturologiczną i dydaktyczną, co uwyrażnia się w działalności “Biuletynu Polonistycznego”. Materiały literaturoznawcze wydania cyfrowego stały się przedmiotem badań w obecnej publikacji. Centrum Humanistyki Cyfrowej IBL PAN ukazuje główne naukowe tendencje rozwoju współczesnej krytyki literackiej, polonistyki i studiów komparatystycznych. Prace Centrum Humanistyki Cyfrowej kształtujące strukturę Biuletyna w tym kierunku mają kilka ważnych aspektów rozwoju, które należy uwzględnić w procesie nauczania języka polskiego jako obcego.*

Słowa kluczowe: *polonistyka, digitalizacja, literatura polska, humanistyka cyfrowa, komparatystyka.*

Nota o autorach: *Julia Wasejko, doktor filologii, docent; Katedra Polonistyki i Przekładu, Wydział Filologii i Dziennikarstwa, Wołyński Uniwersytet Narodowy imienia Łesi Ukrainki, Olena Baj, doktor filologii, starszy wykładowca, Katedra Polonistyki i Przekładu; Wydział Filologii i Dziennikarstwa,; Wołyński Uniwersytet Narodowy imienia Łesi Ukrainki.*

E-mail: *vasejko.julia@vnu.edu.ua, bajolena@gmail.com*

На сучасному етапі розвитку польської літератури процес діджиталізації художніх текстів, наукових філологічних надбань іде в ногу з потребами суспільства як у культурному, так і в освітньому планах. Розвитку полоністики в цьому ключі значною мі-

рою сприяє електронний рупор польської полоністики – інтернет-ресурс і водночас комунікативна платформа «Полоністичний бюлетень», який збирає довкола себе усіх тих, хто зацікавлений сучасною полоністикою [1]. Він діє як Центр цифрової гуманістики (Centrum Humanistyki Cyfrowej – СНС) при Інституті літературознавчих досліджень Польської академії наук.

У колі нашого дослідження – літературознавчі здобутки, розміщені на інтернет-сторінці «Полоністичного бюлетеня», які сприяють вивченню польської мови в межах запланованих літературознавчих рубрик, оголошень, а також вітчизняних і міжнародних проєктів. Геополоністична мапа, яка покладена в основу цього гуманістичного інтернет-джерела, має на меті охопити всі осередки, де проводяться полоністичні дослідження і поступово, впевненим кроком рухається у напрямі. Цьогоріч цифрова платформа святкує десятиріччя від часу заснування в електронній версії на базі попереднього, – друкованого, –медійного джерела. Проведений нами аналіз важливий передусім тому, що в сфері сучасних філологічних студій, які враховують цифровий формат, він досі не був комплексно окреслений, а подекуди залишається недооціненим.

У другій половині ХХ століття видання «Полоністичний бюлетень» з засади мало теоретико-літературознавчий характер і виходило друком у 1958-1991 рр. з ініціативи Інституту літературознавчих досліджень ПАН як інформатор про новинки з польської історії та теорії літератури. Такий аналіз здійснювався на основі загальнодержавного полоністичного анкетування, яке проводилося за участі важливих наукових осередків Польщі. Із матеріалами цього часопису, що публікувався чотири рази на рік (так звані чотири зошити), можна сьогодні ознайомитися на архівній інтернет-сторінці VazNum [3]. До найбільших досягнень цього архіву можемо зарахувати скорочення кандидатських досліджень польських літературознавців (перелік з 1979 і 1980 рр.), літературні події в польській культурі другої половини ХХ ст., компаративні студії тощо. Його сучасний архів для зручності поділений на списки часописів, авторів і видавництв.

Функції архівації матеріалів на сьогодні (від 2014 р.) перейняв Центр цифрової гуманістики, який діє на базі Познанського суперкомп'ютерного інтернет-центру. Протягом 10 років своєї діяльності в цифровій сфері «Полоністичний бюлетень» набув популярності і потрапив до відомої європейської бази цифрових платформ “European Association for Digital Humanities” (EADH) [7]. Окрім того, він активно співпрацює з Міжнародним товариством полоністичних студій.

Літературознавчий матеріал, який стане у пригоді на заняттях з польської мови, історії польської літератури та українсько-польського перекладу, розміщено в «Бюлетені» різнопланово. Першим і головним його ресурсом є рубрика «Публікації», які, у свою чергу, діляться на «Часописи» та «Видавничі новинки».

До найбільш інформаційних літературознавчих журналів, на думку редакторів «Полоністичного бюлетеня», можна зарахувати «Філологічні праці. Літературознавство», які видаються на факультеті полоністики Варшавського університету. Окрім цього річника, читачі цифрової платформи можуть ознайомитися зі змістом часописів «Спадщина. Література і культура» того ж університету, «Теми і контексти» (видавець: Інститут полоністики та журналістики Ряшівського університету), «Напис» (Видавництво Інституту літературних досліджень Польської академії наук), «Світ і Слово» (Університет в Бельсько-Бялій), «Шульц/Форум» (фондація «Територія книжки», Гданськ) тощо. На окрему увагу заслуговує видання, присвячене оцифруванню літератури, – «Мистецтво редагування. Текстологічні та видавничі студії», яке здійснюється з ініціативи Закладу текстології та видавництва літературних творів Інституту літератури Торунського Університету імені Миколая Коперника. Теоретико-літературні аспекти висвітлені в часописі “Проблеми літературних жанрів” (Лодзьке наукове товариство).

«Полоністичний бюлетень» повністю забезпечує доступ до публікацій у цих часописах за посередництвом прикріплених електронних версій, як бачимо це, наприклад, в останньому томі збірника «Панорама цифрового літературознавства» (2023 р.). У

ньому розглянуті такі новітні проблеми філології: наукове цифрове видавництво (Агнешка Шулінська), цифрові монографії (Бартоломей Шлешинський, павел Рамс), цифрові бібліографії (Беата Копер, Томаш Умерле), оновлення біо-бібліографічного зібрання на прикладі проекту «Польські письменники і дослідники літератури ХХ і ХХІ століття. Цифровий словник» (Марлена Сенчек), літературні цифрові топографії (Конрад Ніцінський, Агнешка Залотинська), інтернет-сторінка <https://spxvi.edu.pl/> – інфраструктура для дослідження давньої літератури: історія, стан, перспективи (Кшиштоф Опалінський, Патриція Потонець), практичні цифрові компетенції (Беата Копер), кількісний аналіз текстів: *Natural Language Processing* (Анна Менджецька-Стефанська), аналіз даних про культуру (Мацей Мариль), спільнота / користувачі / стейкхолдери (Марта Блащинська, Агнешка Шулінська, Маріоля Вільчак, Марта Светлік) тощо.

Кожна з цих тем розкриває нове обличчя гуманістики, що виразно перегукується з проблематикою VIII Світового конгресу полоністів, який відбувся 12–14 липня 2023 р. у Кракові (Ягеллонський університет) – “*Filologia – (od)nowa. Język – literatura – kultura w erose cyfrowej*”. Науково-інформаційний звіт з цієї події також детально представлений у «Полоністичному бюлетені».

З огляду на українсько-польський контекст на особливу увагу серед видавничих новинок (з 2023 р.) заслуговує антологія “*Kto wam pozwolił tak pięknie żyć...*” («Хто вам дозволив так чудово жити...» у перекладі Світлани Бреславської та Богдани Бучковської). Збірник містить дев’ятнадцять розділів з літературними біографіями (Роман Бонк, Едвард Бальцежан, Люцина Бжозовська, Луція Дудзінська, Шгор Френдер, Казимеж Грохмальський, Давид Юнг, Дагмара Кацперовська, Ірміна Космала, Артур-Даніель Лісковацький, Олександр Славінський, Анджей Сікорський, Іза Смолярек, Кшиштоф-Богдан Шимоняк, Тереза Томся, Тадеуш Жуковський, Домінік Жибуртович, Світлана Бреславська і Богдана Бучковська) [5].

Так, бесіди з молодим поколінням про наслідки сталінізму вимагає вірш Романа Бонка “*Czaj*”, де назва є свідомо вжитим

українізмом або ж росіянізмом, оскільки польським відповідником цього слова є “herbata”. При цьому письменник наголосив на роздвоєності власного світобачення, яке розривається між спокійним польським буттям і людською трагедією за східним кордоном.

CZAJ

– gen. Boris Gromow jako ostatni żołnierz
ZSRR przekracza samotnie graniczny most...
– historyk radziecki Roj Miedwiediew szacuje,
iż łączna liczba ofiar stalinizmu sięga 40 milionów.
„ГР” z 26.2.89.

chciałem wypić herbatę, ale jak tu pić
herbatę. jej skręcone listki – kruche
i zwiędłe. ich ręce wiotkie; ich twarze
zniszczone; ich usta spękane – szepcą:
pić...
ich usta nabrzmiałe – szepcą:
pić... dotykają
brzegu szklanki:
jest nas czterdzieści
milionów, czterdzieści milionów, czterdzieści
milionów, a każde chce pić, tylko pić
łyk wody, wody... i nie wierzą mi, nie
wierzą, że boris gromow odchodzi.
a ja nie umiem przysiąc, że więcej już
nie wróci. boli mnie głowa, pęka – tamta
spalona ziemia. chciałem wypić herbatę,
przeczytać wiersz Bomsego:
ciemność zachowaj
dla nocy... ale otwarłem gdzie indziej –
rozmowa w zimie... [5, c. 6].

Очевидним є факт, що риторична фігура назви твору, представлена у вигляді макаронізму, мимохідь губиться в українському перекладі, оскільки відповідає українській загальноновживаній лексемі, а в тексті не має інших, полоністичних форм для протиставлення двох сторін того самого явища:

ЧАЙ

– генерал Борис Громов – останній солдат
СРСР, який самотньо перетнув прикордонний міст....
– радянський історик Рой Медведєв оцінює,
що загальна кількість жертв сталінізму сягає 40 мільйонів.
„ТР” від 26.2.89.
я хотів випити чаю, але як тут пити
чай. його скручене листя – крихке
і зів’яле. їхні руки мляві; їхні обличчя
знищені; їхні вуста потріскані – шепочуть:
пити...
їхні губи розпухлі – шепочуть:
пити... торкаються
краю склянки:
нас сорок
мільйонів, сорок мільйонів, сорок
мільйонів, а кожен хоче пити, просто пити
ковток води, води... і вони не вірять мені, не
вірять, що борис громов йде.
і я не можу присягнутися, що він вже більше
не повернеться. у мене болить голова, тріщить – та
спалена земля. я хотів випити чаю,
прочитати вірш Бомзе:
збережи темряву
для ночі... але відкрив деінде –
розмова взимку... [5, с. 7].

У дискусійному колі опиняється образ радянського чаю, який тут розглянутий із художньої/ідеологічної перспективи, у яку до-

помагає вникнути саме література. Окрім цього, текст не буде до кінця зрозумілим без екскурсу в історію ХХ століття та в долі українців і поляків, які пережили часи тоталітаризму. Принагідним мовним аспектом у вірші є повторювана форма складеного числівника “czterdzieści milionów”, яка легко засвоюється саме з огляду на емоційний чинник та тематичну напругу вибраного тексту.

До подібного художнього засобу звертається у своєму поетичному тексті Едвард Бальцежан, відомий перекладознавець, автор праці «Переклад як війна світів». Згадуючи свою «малу батьківщину» (Вовчанськ під Харковом), він так описує її пограничний характер:

WOWCZAŃSK URODZENIA

Światło urodzenia – w szumach płócien,
pośród mokrych od krzyku szyb,
między przelotami źrenic
po bliskość warg przekołysaną w baśń.
Ziemia urodzenia – śpieszna rzeka,
łopocąca łopuchami,
wypijana przez rodziny wilków,
u-nosząca imię Wilcze Wody.
Otchłań urodzenia – księga miasta,
opływająca wiek po wieku
w rodowody i wierzenia
napływowe.
Błękit urodzenia – zbrojny aeroplan,
oślepiany przez piaszczyste jutrznie,
polujący na skulone głowy,
pochowane w aureolach słończników.
Ulice urodzenia – fotografie, cienie
pogiętych parad, zmatowiałych objęć,
prześwielonych powodzi,
mieszkańców
zatartych bez wieści,
wywożonych w brezentową noc [5, c. 20].

Письменник зобразив ті самі події, проте з іншої перспективи. Віднаходимо декілька важливих паралелей: *usta – wargi, woda – Wilcze Wody, śpieszna rzeka* тощо. Елементи деконструкції світу – *skulone głowy pochowane w aureolach słończników, mieszkańcy zatarci bez wieści* (Е. Бальцежан) – *wiotkie ręce, zniszczone twarze, splekane/nabrzmięte usta, spalona ziemia* (Р. Бонк). Спільним знаменником обох поетичних творів є образ ночі (*ciemność, noc, brezentowa noc*).

Іншим важливими мотивами збірника є сучасні воєнні руйнування в Україні, картини біженства, повернення, загублених дітей, знищеного населення Бучі як форми сучасного геноциду. Такі образи з'являються у поезіях Терези Томці ("*nieś się wieść, że pokoju w świecie nie będzie*" [5, с. 162]), "*Tamci znów szykują zasieki, niszczą domy – odkopane ciała spopielone, bez imion, piach przemieszany z krwią i łzami*" [5, с. 166]), Домініка Жибуртовича ("*i nagle bomby bomby bez sumienia na ukraińskie blokowiska przedszkola*" [5, с. 186]), Ізи Смолярек ("*kiedy usłyszysz syreny, to wycie, zabieraj co kochasz najbardziej i uciekaj*" [5, с. 136]), Ірміни Космали ("*śmierć coraz tańsza Leży na ulicach Buczy Wystarczy spojrzeć za ramię*" [5, с. 102]) та ін.

Особливо промовистим для української молоді образом є дівчинка із записаним на тілі іменем, яку батьки бояться втратити у вирі війни:

PO IMIENIU ZAWOŁAM

dla Viry

Odnajdę ciebie wszędzie
dziewczynko z Ukrainy
z wypisanim ręką matki
imieniem na plecach –
dla boskich, bo nie
dla nieludzkich oczu
to zrobiła, abyś na wieki
nie zaginęła.
W zburzonym mieście
zostałaś samotna w tak

okrutnym świecie
i nie wiesz, czy ktoś
zdąży przyjść z pomocą,
czy wrzuci w ciemny
dół, w gniewie.
Odnajdę i przytulę,
ramionami ogarnę,
po imieniu
zawołam [5, с. 164].

Ядвіга Ковалікова та ін. пропонують застосовувати на заняттях з польської мови як іноземної художні тексти у контексті методу літературного судження, завдяки якому розвивається мовлення, а паралельно у свідомості здобувача освіти формується мовна картина світу, у цьому випадку – польського і паралельно українського. Таким чином, проникнення в культуру народу, його звичаї та традиції стає визначником лінгвістичного рівня мовця [4, с. 47–48]. Як бачимо з антології “Kto wam pozwolił tak pięknie żyć...”, важливою при цьому залишається техніка перекладу і праця з білінгвальними виданнями, коли транскодування тексту з мови оригіналу на іноземну (у нашому випадку – з польської мови на українську) є продуманою практикою засвоєння лексики, метафорики, стилістики.

Відтак із полоністичної практики виникають дидактичні цілі, які відіграють однакову важливу роль у мовній культурі та літературній освіті:

- формування культурних і власне літературних смаків на основі засвоєних на заняттях з польської мови чи запропонованих для засвоєння матеріалів;
- проведення паралелей поміж кількома літературами на українсько-польському культурному пограниччі;
- вивчення польської мови різних стилів і жанрів на основі літературних класичних і модерних зразків;

- систематизація літературного матеріалу завдяки діджиталізації творів різних історичних періодів розвитку польської літератури (текстологічні компетентності);
- ознайомлення зі зразками польської літературної критики, поширення термінологічної бази майбутніх професіоналів-філологів;
- порівняння польських оригіналів із їх перекладними версіями з метою розвитку перекладацьких і культурологічних компетентностей;
- формування особистісних якостей здобувачів на основі зразків польської літератури, уміщених у програму вивчення польської мови.

При цьому варто підкреслити, що однією з популярних сучасних форм викладу літератури стали аудіокниги, які поступово починають переважати над друкованими версіями творів. З одного боку, це полегшує пошук необхідних матеріалів і доступ до значної кількості літературних джерел, які в друкованій версії вимагають більше видавничих коштів, додаткових приміщень, значного тиражу тощо. З іншого боку, зоровий контакт із текстом, який передре слуховій пам'яті створює певні прогалини в інформаційному просторі студента, особливо якщо його зорові здібності більш результативні. «Полоністичний бюлетень» враховує ці особливості, тому відсилає читачів до наочних читацьких проєктів, що допомагає поєднати традиційний спосіб засвоєння літератури з його новаторськими версіями.

Якщо польська мова вивчається не на полоністичних напрямах студій, в межах вибіркового мовного курсу чи як іноземна мова професійного спрямування (для журналістів, істориків, культурологів тощо), польська література в такому разі не вивчається як окрема дисципліна і заняття з іноземної мови є єдиним джерелом інформації про зразки польської літератури. За таких обставин «Полоністичний бюлетень» не лише доповнює літературознавчу базу студентського середовища, а й закладає її основу, відсилаючи до збірників конференцій, життєписів визначних

польських письменників, інтерпретації їхніх творів, міжнародних проєктів літературного спрямування тощо.

Особливим сучасним методологічним підходом до засвоєння літератури в межах вивчення польської мови є інтерактивні методи, доступ до матеріалів соціальних мереж тощо [8]. Так, важливою пропозицією «Полоністичного бюлетеня» є відеоматеріали, які розвивають літературознавчі / літературні здібності і водночас формують основні полоністичні компетентності. Особливим чином цьому сприяють міжнародні проєкти “Полоністичного бюлетеня”, такі як “Geopolonistyka – wirtualny most między kulturami” (2022) чи “Kobiesca strona poezji: przez wiersze do języka” (2023), ініційовані і реалізовані науковцями Польської академії наук у співпраці з литовськими та українськими партнерами. Варто також наголосити на літературній цінності завершеного проєкту “*Ryby, żaby, raki*” czy “*Rupaki? Złota dziesiątka poezji dla dzieci na lekcjach języka polskiego jako obcego/drugiego*” (2022), за результатами якого було створено підручник для українців, які вивчають польську мову як іноземну. Нове видання пропонує 10 планів занять з поетичними текстами, використаними для засвоєння паралельних лінгвістичних тем [2].

У «Польській цифровій гуманістиці» окремий розділ відведено «Сторінці поезії» (ініціатор і реалізатор проєкту: «Гродська Брама – Театр NN» у співпраці з Комітетом наук про літературу Польської академії наук та Краківським педагогічним університетом імені Комісії освіти), яка містить сучасні літературознавчі матеріали. Зокрема, це лексикон авторів, творців явищ і тенденцій, монографії про важливих поетів, поетичні антології, літературно-критичні збірники та альманахи, інтерв'ю з поетами, календарі і бібліографічні описи, бібліотека поетичних видань, фото і відеоматеріали. З огляду на структуру сторінки, полоніст може почерпнути з цього розділу різні види наочності під час підготовки до лекційного чи практичного заняття.

Розділ «Статті та інтерв'ю» має переважно інформативний характер. Так, серед важливих повідомлень – відомості про те,

кому з літераторів присвячений актуальний календарний рік. У 2023 р. такі присвяти стосувалися Олександра Фредро та Віслави Шимборської, лауреата Нобелівської премії. Натомість 2024 рік Сейм та Сенат РП визнали Роком Чеслава Мілоша у 20-ту річницю його смерті, Вітольда Гомбровича у 120-ту річницю від дня його народження, скамадрита Казимежа Вежинського (130 років від дня народження), Мельхіора Ваньковича (50 років від дня смерті), Зигмунта Мілковського (Теодора-Томаша Єжа, 200 років від дня народження) та письменника і сценариста Марека Гласка (90 років від дня народження). Відомо, що цього 2024 року цим постанням були приурочені основні літературні події та наукові конференції в Польщі та за кордоном. Полоністи уповні можуть використати ці факти під час вивчення польської мови, опираючись на твори митців і особливості їх авторського стилю.

Виходячи з проаналізованого матеріалу полоністичної сторінки, зокрема її літературного чинника, можемо підсумувати, що в перспективі роль «Полоністичного бюлетеня» буде стрімко зростати, оскільки нова філологія обов'язковим форматом в найближчому майбутньому вважатиме саме цифрові технології, яким редакція бюлетеня присвячує багато уваги. Уже сьогодні створені на цій платформі подкасти, відеопрезентації та оцифровані джерела користуються значною популярністю. Відтак немає нічого дивного в тому, що аудиторія користувачів «Полоністичного бюлетеня» з кожним роком молодшає і її кількість зростає. На основі цього варто ствердити, що загалом філологічні студії в Польщі мають значні перспективи розвитку, а поєднання літературознавчих і лінгвістичних компетентностей в межах полоністичних студій є очевидним.

ЛІТЕРАТУРА (REFERENCES)

1. Biuletyn Polonistyczny. URL: <https://biuletynpolonistyczny.pl> (data dostępu: 14.08.2023).
2. Busiło S., Duda K., Koperska M., Olechowska M., Ročko A. “Ryby, żaby, raki” czy “Rupaki? Złota dziesiątka poezji dla dzieci na lekcjach języka polskiego jako obcego/drugiego. Warszawa: IBL PAN, 2023.

3. Czasopisma humanistyczne. BazHum. URL: <https://bazhum.muzhp.pl/artukul/lista/?generalQuery=biuletyn+polonistyczny> (data dostępu: 14.07.2023).

4. Kowalikowa J., Pachowicz M., Choińska K. Od języka do literatury i od literatury do języka. O niektórych możliwościach integrowania kształcenia literackiego z językowym w edukacji polonistycznej. *Dydaktyka polonistyczna*. 2022. Nr 8 (17). S. 47–57.

5. Kto wam pozwolił tak pięknie żyć...: antologia / przekł. S. Bresławskiej i B. Buczkowskiej. Poznań – Gniezno: *Zeszyty Poetyckie*, 2023.

6. Kurczab H. Typy integracji literatury z innymi dziedzinami sztuki. *Zeszyty Naukowe WSP w Rzeszowie. Dydaktyka* 2. 1992.

7. Polish Literature. Newsletter. Biuletyn Polonistyczny. EADH. URL: <https://eadh.org/projects/polish-literature-newsletter> (data dostępu: 10.07.2023).

8. Tomasik A. Multimedialny język polski – sposoby aktywizowania młodzieży za pomocą YouTube’a, Instagrama i TikToka. *Polonistyka*. 2022. Nr 5. S. 15–19.